

**ACORD 49/2019, de 14 de maig, del Ple  
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya****Sobre l'anàlisi del reportatge *Educar sota sospita*, emès al programa *30 minuts*, de  
TV3, el 25 de novembre de 2018**

---

**Fets**

**1r.** Amb data 3 de desembre de 2018, mitjançant electrònic, va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) una queixa, signada per la senyora [...], presidenta de l'entitat Asamblea por una Escuela Bilingüe, en relació amb l'emissió per TV3 del reportatge *Educar sota sospita*, dins del programa *30 minuts*, el 25 de novembre de 2018.

L'escrit manifestava el següent:

"[...] el referido reportaje es pieza periodística claramente de parte, que sostiene las tesis nacionalistas en relación con un tema altamente sensible: el rol de los centros educativos en torno al referendo ilegal del 1 de octubre de 2017 y que este sesgo se advierte en:

- El hilo conductor del reportaje, que busca sistemáticamente presentar a todo el profesorado como víctima de una estrategia política [...];
- La inaceptable desproporción entre las voces que sostienen que no ha sucedido nada anómalo en nuestros centros educativos (28) y las que hablan de adoctrinamiento (2). En este sentido, consideramos inaudito que se recojan testimonios como el de ex alumnos del Instituto Palau (que no han vivido los hechos que se relatan), el de los padres del diputado Joan Mena o el de un maestro de Castilla-La Mancha sancionado por repartir información sobre una huelga en clase...dejando de lado a la Asamblea por una Escuela Bilingüe de Cataluña o a la Agrupación de Enseñanza de Societat Civil Catalana [...];
- Los recursos que se utilizan para desacreditar únicamente a las voces discordantes. Es el caso del profesor [...], cuyos argumentos son inmediatamente replicados sin que él pueda rebatir esas réplicas. O el del diputado de Ciudadanos Toni Cantó, a cuya intervención parlamentaria respondió Joan Mena, de En Comú Podem, subrayando que él no puede ser el resultado de un sistema adoctrinador porque estudió Filología Hispánica y es profesor de Lengua Española. Consideramos muy significativo que para hablar del sistema educativo catalán se busquen testimonios en el Congreso de los Diputados en vez de en el Parlament de Catalunya. Coincide, además, que la portavoz del mismo partido (Ciudadanos) en esta cámara, Sonia Sierra, es, como Mena, profesora y muy conocedora del sistema educativo de nuestra comunidad. ¿Por qué no entrevistarla a ella y a su entorno (no decimos en lugar de) como a Mena? Por el contrario, nadie replica al consejero Bargalló cuando afirma que todas las fotografías que ha visto sobre utilización simbólica de los centros son falsas [...];
- La mirada única (sin ni un ápice de discrepancia) sobre el sistema lingüístico en la escuela, que se presenta como un sistema de inmersión lingüística, cuando el

sistema legal en Cataluña, según han sentenciado una y otra vez los tribunales, es el de conjunción lingüística [...];

- La ausencia de hechos muy significativos para el tema que se aborda, como la concentración de niños en Sant Andreu de la Barca pidiendo respeto a sus compañeros, hijos de guardias civiles o de testimonios de indudable interés como el del Defensor del Pueblo cuya mirada sobre la falta de neutralidad de los centros educativos catalanes contrasta claramente con la del Síndic de Greuges de Cataluña [...];
- La inaudita comparación que se observa en el reportaje entre las denuncias que se han producido en Cataluña y las realizadas por fuerzas políticas de extrema derecha en Alemania y Brasil, lo cual engarza perfectamente con el argumentario nacionalista, que sistemáticamente trata de identificar lo español o el constitucionalismo con el franquismo y otros movimientos no democráticos.

Que todo lo apuntado constituye una vulneración flagrante de obligaciones nucleares que tienen los medios públicos en materia de imparcialidad, neutralidad y respeto al pluralismo, por un lado, y veracidad y rigor, por otro. [...].”

La persona que formula la queixa, a més, feia referència als preceptes següents:

- La lletra *b* de l'apartat 3 de l'article 26 de la Llei 22/2005 de la comunicació audiovisual de Catalunya;
- L'apartat 2 de l'article 22 de la Llei 11/2007, d'11 de octubre, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals;
- L'objectiu I.1 del Mandat marc del sistema públic audiovisual, aprovat per la Resolució 612/VIII del Parlament de Catalunya;
- L'epígraf 1.1.3.1.5. de la *Guia editorial* del Llibre d'estil de la CCMA, relatiu a la imparcialitat, la neutralitat i el pluralisme com a principis d'actuació dels mitjans de comunicació de la CCMA

Per aquests motius, la persona que formula la queixa sol·licitava al CAC que “[...] requiera a TVC la elaboración de otro *30 minuts* que recoja la otra mirada de los hechos que se describen [...] y que, en todo caso, se reprobe el enfoque del reportaje que da origen a esta queja y se adopten las medidas adicionales oportunas por lo que constituye una práctica periodística incompatible con la prestación de un servicio público audiovisual [...]”.

**2n.** A aquests efectes, l'Àrea de Continguts del Consell ha elaborat l'Informe 8/2019, de 4 d'abril, el qual té per objecte d'analitzar l'emissió del reportatge *Educar sota sospita* inclòs en el programa *30 minuts*, emès per TV3 el 25 de novembre de 2018, de les 22.01 h a les 22.48 h, per donar resposta a la queixa presentada.

**3r.** L'Informe 8/2019 descriu “[...] El programa *30 minuts* és un informatiu de reportatges, dirigit i presentat pel periodista Carles Solà, que s'emet entre les 21.55 h i les 22.40 h (aproximadament) dels diumenges. El programa analitza temes de l'actualitat política i social. L'edició del 25 de novembre de 2018 conté el reportatge de producció pròpia *Educar sota sospita*, de Mariona Bassa i Víctor Díaz, de 33 minuts de durada. [...]”; i en relació amb els continguts emesos, l'informe esmentat indica que “[...] s'estructura sobre la base de les intervencions de les persones que hi aporten el seu testimoni o la seva opinió. La veu en *off* té un paper secundari i s'utilitza per narrar i introduir els temes sobre els que es tracta. [...]”.

## Fonaments

### **Primer. Anàlisi del contingut del reportatge**

L'Informe 8/2019, de l'Àrea de Continguts, analitza el reportatge *Educar sota sospita*, emès dins del programa *30 minuts* el passat 25 de novembre per TV3, mitjançant una pluralitat de paràmetres, en concret cinc, que són: els temes tractats; el paper que desenvolupa la veu en *off*; les imatges d'arxiu emprades; les persones que intervenen en el programa; així com la identificació d'altres fonts informatives.

Pel que fa als *temes tractats*, l'Informe 8/2019 exposa que “[...] Prenent com a punt de partida l'acusació de la Fiscalia contra nou mestres de l'IES Palau, arran de fets posteriors a l'1-O, el reportatge analitza l'eventual condicionament dels ensenyants a l'hora de tractar temes de l'actualitat política a l'aula.

A partir d'aquí realitza una anàlisi d'altres temes de l'escola a Catalunya que, segons el reportatge, estan sotmesos a debat polític:

- El model d'immersió lingüística.
- La presumpta presència de continguts amb suposades connotacions ideològiques als llibres de text.
- La discussió sobre temes de l'actualitat política a l'aula i l'eventual autocensura del personal docent.

El reportatge també analitza altres dos casos d'investigacions judicials sobre mestres: a la Seu d'Urgell (escoles Mossèn Albert Vives, Pau Claris i La Salle) i a Cabanillas del Campo, a Castella-La Manxa (escola La Senda). [...]”.

El mateix informe, en relació amb la veu en *off*, indica el següent: “[...] introdueix els temes que aborda el reportatge [...]” i “[...] descriu els fets que formen part del relat [...]”; per tant, la veu en *off* “[...] no introdueix elements que puguin reflectir un posicionament en el debat ni una interpretació dels fets narrats. [...]”.

Seguidament, l'informe de referència determina que “[...] a més de les imatges de recurs (de les localitats i dels centres escolars mencionats, principalment), durant el reportatge s'inclouen 7 *imatges d'arxiu* en relació amb els esdeveniments següents: “[...] l'actuació policial a l'IES Palau l'1-O de 2017 [...]”; “[...] d'una roda de premsa i d'una concentració de suport als docents investigats de l'IES Palau el maig del 2018 [...]”; “[...] la sessió del Congrés dels Diputats del 17 d'octubre de 2017 [...]”; “[...] la sessió del Parlament de Catalunya d'aprovació de la Llei de Normalització Lingüística (abril 1983) [...]”; la “[...] manifestació “Contra la imposición lingüística y el adoctrinamiento: Libertad” a Barcelona el 16 de setembre de 2018 [...]”; la “[...] manifestació de la Plataforma Por una escuela de todos a Sant Andreu de la Barca el juny de 2018 [...]”, i “[...] de Jair Bolsonaro fent-se fotografies amb les persones que troba pel carrer. [...]”.

Així, doncs, “[...] amb referència als fets de l'1-O i posteriors, el reportatge mostra actes d'objectius contraposats:

- 2 manifestacions de denúncia dels suposats casos d'humiliació a l'IES Palau (juny de 2018 a Sant Andreu de la Barca) i d'un eventual adoctrinament per part de l'escola a Catalunya i en contra de la immersió lingüística (setembre de 2018 a Barcelona).
- 1 acte i 1 concentració de suport als docents investigats del maig del 2018 (Sant Andreu de la Barca) [...]”.

En aquest aspecte, l'informe 8/2019 indica que “[...] el relat utilitza com a principal recurs narratiu les intervencions de persones entrevistades de manera expressa per aquest programa i, en dues ocasions, inserts d'arxiu (dues intervencions al Congrés dels Diputats).

Quant a la **diversitat de veus presents**, el reportatge inclou intervencions de persones afectades pels fets relatats (mares i pares d'alumnes, personal docent, denunciant de les eventuais males praxis a l'IES Palau); representants d'associacions en relació amb els temes tractats; institucions amb intervenció en aquest tema; representants de partits polítics, i persones expertes.

Entre aquestes categories, les persones que formen part de la **comunitat educativa** (mares i pares d'alumnes, alumnes i exalumnes, i personal docent) són qui tenen més presència en el reportatge (53,7% del total d'intervencions). En les seves intervencions relaten la seva experiència com a testimonis dels fets succeïts i aporten la seva opinió personal.

Igualment, hi tenen veu **representants d'institucions** en relació amb els temes que tracta el reportatge: el conseller d'Educació, el síndic de greuges i l'alcalde de Sant Andreu de la Barca.

El relat també aporta la **visió qualificada de persones expertes** en educació, filosofia o dret.

Quant a la **pluralitat de posicionaments** en relació amb els temes tractats, el reportatge:

- Dona veu a **associacions** amb un posicionament contraposat. L'Associació Espanyola de Guàrdies Civils, mitjançant el seu coordinador a Catalunya (i pare d'un alumne de l'IES Palau), com a part demandant en relació amb les acusacions de la Fiscalia, és qui aglutina més intervencions (5); l'Asociación de Profesores por el Bilingüismo intervé 4 vegades amb referència a la polèmica sobre la presumpta presència de continguts amb orientació política als llibres de text; el Centre UNESCO de Catalunya compta amb 2 intervencions en relació amb aquest tema i amb l'oportunitat de la presència de debats de l'actualitat política a l'aula.
- **Representants de tots els grups del Parlament de Catalunya** hi intervenen en relació amb el seu posicionament sobre el model d'immersió lingüística. A més, hi tenen veu dos diputats del Congrés dels Diputats (En Comú Podem i Ciudadanos) en un debat sobre una eventual orientació política a l'escola a Catalunya. [...]”

A l'últim, en relació amb *altres fonts informatives*, l'informe de continguts observa que el reportatge objecte de queixa “[...] també reproduïx el posicionament de la part que va denunciar la presumpta humiliació d'alumnes mitjançant dos documents oficials dels quals es destaquen alguns fragments:

- Denúncia de la Fiscalia contra 9 mestres de l'IES Palau, investigats per delictes d'odi.
- Denúncia presentada a la Guàrdia Civil contra una mestra d'un centre de la Seu d'Urgell per induir un nen a "rebutjar la Guàrdia Civil".[...]

### **Segon. Missions de servei públic i Llibre d'estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals**

La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) és el prestador del servei públic audiovisual de la Generalitat i TVC és la denominació comercial d'un dels seus programes (de televisió). Correspon a la CCMA, d'acord amb l'apartat 2 de l'article 26 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA), el compliment de les missions del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat de Catalunya.

En relació amb les missions de servei públic, cal posar de manifest que l'apartat 1 de l'article 26 de la LCA assenyala que la missió principal del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat de Catalunya és oferir als ciutadans de Catalunya un conjunt de continguts "[...] orientats a la satisfacció de llurs necessitats democràtiques, socials, educatives i culturals, garantint de manera particular l'accés [...] a una oferta d'entreteniment de qualitat". A aquest efecte, "[...] s'han d'emprar tots els llenguatges, els formats i els gèneres propis de la comunicació audiovisual que resultin més adequats en cada cas [...]". D'altra banda, l'apartat 3 de l'article 26 esmentat indica com a missions específiques de servei públic: "[...] la transmissió d'una informació veraç, objectiva i equilibrada, respectuosa amb el pluralisme polític, social [...]" (lletra b); "[...] la promoció activa de la convivència cívica, el desenvolupament plural i democràtic de la societat, el coneixement i el respecte a les diverses opcions i manifestacions polítiques, socials [...] presents al territori de Catalunya. En aquest context, és necessari l'ús de tots els llenguatges, formats i discursos que dins el respecte i l'atenció a la diversitat i el pluralisme, permetin el diàleg, la comprensió i la cohesió entre les diverses opcions, i entre les diverses àrees del territori de Catalunya [...]" (lletra g); "[...] el subministrament de continguts i serveis audiovisuals dirigits als sectors més amplis i diversos de l'audiència, amb una atenció especial als col·lectius més vulnerables [...]" (lletra j), així com "[...] l'afavoriment de l'accés dels ciutadans de Catalunya a la formació, la difusió, el coneixement i la divulgació màxims dels principals esdeveniments polítics, socials, econòmics, científics i esportius de la societat de Catalunya i les seves arrels històriques, preservant d'una manera especial la memòria històrica i el patrimoni dels seus testimonis, i la promoció de les expressions i manifestacions culturals més diverses, particularment de les vinculades a l'ús dels mitjans audiovisuals [...]" (lletra l).

En desenvolupament i aplicació d'aquestes previsions, les disposicions preliminars del *Llibre d'estil* de la CCMA assenyalen que aquest document "[...] estableix el marc editorial, el marc lingüístic i les normes periodístiques i professionals dels diversos mitjans que la integren: televisió, ràdio, internet i altres plataformes [...]", que està format per una *Guia editorial* i un *Manual d'ús* en què es desenvolupen unes directrius amb la finalitat de constituir un marc a partir del qual es puguin resoldre qüestions deontològiques i relatives a l'emissió dels continguts, i des de la perspectiva de la responsabilitat editorial de la CCMA.

A continuació reproduïm les directrius sobre els continguts informatius que conté el *Llibre d'estil* de la CCMA que l'Àrea de Continguts identifica en el seu informe i que incideixen en el motiu de la queixa: "[...]

Quant al *Llibre d'estil*

#### **1.1.3.1.5. Imparcialitat, neutralitat i pluralisme**

Actuem amb imparcialitat, neutralitat i respecte pel pluralisme. En un conflicte, mantenim l'equilibri raonable a l'hora de donar presència a les parts, sense reduir la informació a la simple cessió acrítica d'espai a aquestes parts. No prenem partit, contextualitzem les notícies i oferim elements de judici a la ciutadania.

Quant al *Manual d'ús*

#### **2.1.1.4.1. Objectivitat, imparcialitat i equilibri informatius**

Presentem els continguts informatius amb imparcialitat, sense prendre partit per cap opció i sense deixar-nos influir per les fonts que ens faciliten les notícies.

En temes en què hi ha punts de vista diferents o fins i tot confrontats, busquem opinions contrastades entre les veus més representatives. Si no hem pogut obtenir la versió d'una de les parts perquè ens l'ha denegada o per qualsevol altra circumstància, ho fem saber a l'audiència, especialment si això provoca un desequilibri informatiu.

Explicuem els fets des d'un punt de vista neutre i equidistant, i no convertim les opinions en fets.

Evitem convertir en una opinió personal els elements interpretatius que necessiten algunes peces informatives per contextualitzar-les i fer-les més entenedores.

La imparcialitat es basa en l'equilibri informatiu, que no és una successió acrítica d'opinions, sinó que consisteix a ponderar les valoracions sobre un mateix fet, situar-les en el seu context, explicar els motius que les originen i presentar-les en funció de la representativitat social, el prestigi o l'autoritat de qui les expressa.

Evitem mostrar simpaties cap a una de les parts.

La rapidesa amb què treballem en els mitjans audiovisuals fa que no sempre es puguin incloure totes les opinions o els punts de vista en una mateixa peça o un mateix espai. Es pot arribar a l'equilibri informatiu en tot el seguiment de la notícia.

En els mitjans d'informació continuada, l'efecte multiplicador provocat per la repetició de continguts pot comprometre l'equilibri i sobredimensionar una notícia, una de les versions que se'n facin o bé alguna de les opinions que s'hi recullen. La dinàmica d'aquests mitjans ens obliga a equilibrar contínuament els continguts.

#### **2.1.1.4.2. Rigor informatiu**

Busquem la credibilitat davant l'audiència a través del rigor informatiu.

Les dades que oferim han de ser certes i comprovables, obtingudes a través de les fonts adequades i amb el suport del material documental necessari.

No provoquem falses esperances ni difonem missatges gratuïtament pessimistes o frustrants quan treballem determinades matèries, com ara la informació sanitària, i busquem opinions autoritzades que ens permetin tractar les notícies amb rigor.

Recorrem a l'assessorament d'experts quan tractem informacions científiques o tècniques molt especialitzades. No atribuïm el caràcter de científics als mètodes, coneixements i teories que no

han estat validats segons els paràmetres de la ciència ni són reconeguts com a tals per la comunitat científica. [...]”.

Així, doncs, de l'anàlisi dels continguts emesos en el marc del reportatge *Educar sota sospita*, per TV3 el 25 de novembre de 2018, l'Informe 8/2019 de l'Àrea de Continguts conclou el següent: “[...]”

- A partir d'un cas concret (la investigació judicial de nou mestres de l'IES Palau), **el reportatge analitza l'eventual condicionament dels ensenyants a l'hora de tractar temes de l'actualitat política a l'aula** i dos aspectes de debat en relació amb l'escola a Catalunya: la presència o no de continguts amb orientació política en els llibres de text i el model de normalització lingüística.
- En l'àmbit narratiu, el reportatge **s'estructura entorn de les intervencions de persones** (93 intervencions) que aporten testimonis personals, posicionaments i opinions expertes sobre els temes que s'hi aborden. **La veu en off** introdueix els temes objecte del reportatge i narra els fets, sense adoptar cap posicionament de part.
- Quant a la **diversitat de veus**, el reportatge recull intervencions, majoritàriament, de la comunitat educativa, la qual cosa guarda relació amb l'objecte del programa: mares i pares d'alumnes, alumnes i exalumnes de l'IES Palau (33,3% del total d'intervencions) i personal docent (20,4%) exposen la seva experiència personal en relació amb els temes tractats.

També hi tenen veu representants de forces polítiques (12,9%), d'associacions en relació amb els temes tractats (11,8%), d'institucions (10,8%) i de persones expertes (10,8%).

- Aquestes intervencions **mostren versions diverses, i en ocasions confrontades**, en relació amb els temes de què es parla. Així, el reportatge dona veu a representants d'associacions i d'institucions que manifesten posicionaments contraposats en relació amb els tres temes que tracta el reportatge, així com a representants de tot l'arc parlamentari català i de dos grups del Congrés dels Diputats.
- El reportatge també introdueix altres elements que mostren l'existència de posicionaments divergents:
  - Mostra imatges d'arxiu de dues manifestacions crítiques amb ensenyants de l'IES Palau i/o amb el model actual de l'escola a Catalunya i d'un acte i d'una concentració de suport als ensenyants investigats.
  - Mostra i reproduïx fragments de dues denúncies en contra de mestres de l'IES Palau i de la Seu d'Urgell.

En relació amb els epígrafs d'aplicació del *Llibre d'estil* de la CCMA, el reportatge utilitza una veu en *off* narrativa, no interpretativa, que narra i introdueix el relat i, mitjançant els inserts, hi incorpora opinions diverses i contraposades sobre els temes de què tracta el reportatge. [...]”.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per 3 vots a favor, 2 abstencions i 1 vot en contra amb vot particular, el següent

#### **ACORD**

1. Constatar que els continguts emesos durant l'emissió del reportatge *Educar sota sospita*, del programa *30 minuts*, emès per TV3 el 25 de novembre de 2018, no suposen una contravenció de les previsions que estableix l'article 26 de la LCA, ni les indicades en els epígrafs 1.1.3.1.5 (Imparcialitat, neutralitat i pluralisme); 2.1.1.4.1. (Objectivitat, imparcialitat i equilibri informatius) i 2.1.1.4.2. (rigor informatiu) del *Llibre d'estil* de la CCMA.
2. Notificar aquest acord a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA.
3. Comunicar aquest acord a la persona que formula la queixa, en nom de l'entitat Asamblea por una Escuela Bilingüe.

Barcelona, 14 de maig de 2019

Roger Loppacher i Crehuet  
President

Daniel Sirera Bellés  
Conseller secretari